

Ny liturgi for likekjønnet vigsel

Høringsuttalelse fra Evangelisk luthersk nettverk

0. Liturgiens forhold til Bibel og bekjennelse

Kirkens liturgier skal være bærere av Guds ord og av de troendes bekjennelse og slik vende seg i de to retninger som er gudstjenestens vesen. Gjennom hele kirkens historie har liturgien hatt språk- og tankeføring knyttet til Skriften som basis både i dens forkynnende tilsigelse og i de troendes bekjennende tilsvare og bønner. Liturgien er derfor svært viktig som uttrykk for bekjennelse, både i betydning av å være lære og i betydning av å være tilbedelse. Dette er en standard som også nye liturgier må møte.

Problemet med forslaget til liturgi for likekjønnet vigsel er at den feiler på alle vesentlige områder. Den misbruker Guds ord til å legitimere det Bibelen kaller synd. Slik forkynnes en falsk lære, og slik lokkes folket til å delta i en falsk velsignelse.

1. Mener dere at liturgiforslagene (Ordning for vigsel og vigselsliturgi og forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par/) svarer godt til Kirkemøtets vedtak (KM sak 17/16)?

KM-vedtaket er selvmotsigende. Liturgiforslaget demonstrerer det håpløse i å skulle lage en ordning som skal omfatte både ekteskapet av mann og kvinne og parforhold mellom to av samme kjønn. Denne liturgien kan ikke brukes til vigsel av mann og kvinne til ektefolk uten å demontere hele den ekteskapsforståelsen som alltid har ligget til grunn for kirkens lære om ekteskapet og for de liturgiene som har vært brukt til dette. En liturgi som ikke lar de bibeltekstene som faktisk snakker konstituerende om ekteskapet, komme fram i sin fylde, er ubrukelig til formålet. Den kan bare brukes til å velsigne noe annet.

2. Er dere enige i å kalle ordningen «Vigselsordning for likekjønnede og ulikekjønnede par» / «Vigselsordning for likekjønna og ulikekjønna par»? Gi eventuelt forslag til en annen benevnelse.

Liturgiforslaget handler ikke om inngåelse av ekteskap etter sin ordinære og bibelske forståelse og bør derfor ikke benytte ordet «ekteskap». Den universelle ordningen med ekteskap mellom mann og kvinne bør ikke ty til omdefinierende og fremmedgjørende nyord som «ulikekjønnet».

3. Alminnelige bestemmelser (s 1-2).

Problemet i «Alminnelige bestemmelser» er knyttet til flere punkter. For det første ligger selve hovedproblemet med liturgien i starten av punkt 1 der ekteskapet omdefineres som en offentlig ordning for «to personer». Dette har ingen basis i Guds ord. Derfor bør den i det videre (punkt 2) heller ikke begrunnes «kirkelig» men bare som en «juridisk» handling. For det tredje vil vi, særlig i denne konteksten, advare mot en ordning med Bryllupsmesse. I tillegg til de generelle betenkningene rundt press til nattverdgang i en trosmessig mangfoldig samling, som et bryllup oftest vil være, kommer den smerten som ligger i vigsel av likekjønnede. Vigsel til det som Guds ord kaller til omvendelse fra, kan ikke forenes med feiring av Herrens måltid, og det vil påføre mange familiesammenhenger, der selve vigselshandlingen skaper smerte og spenning, ytterligere utfordringer på en slik dag.

4. Den innledende teksten eller til punktene 1, 2 og 3 i forslaget til vigselsturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par?

Ingen ytterligere kommentarer.

5. De innledende ordene under punkt 4 Skriftlesninger («Gud har skapt oss [...] stå ved hverandres side livet ut»)?

6. Forslaget til to obligatoriske skriftlesninger og at disse skal være Sal 36,6-10 og 1 Joh 4,7-12? Angi eventuelle andre forslag til lesninger.

Skriftlesningene er rent tekstlig det mest problematiske i liturgiframlegget. Tekstene er stort sett revet ut av helt andre sammenhenger. Vi vil la hovedfokus ligge på kjærlighetsbegrepet og på de konstituerende tekstene, men også gi noen andre kommentarer.

1 Joh 4 om kjærligheten brukes både som innledningsord og i den ordinære tekstlesingen. At *Guds agape* er et nødvendig rammeverk for alt menneskelig liv, og da særlig for all relasjon mellom mennesker, er viktig og selvsagt. Det gjelder for mann og kone, foreldre og barn, mellom venner, i kirkens fellesskap, i kirkens diakoni osv. Når 1 Joh 4, 7 ff brukes som obligatorisk og definerende i denne vigselsturgien, er dette likevel et totalt misbruk av kjærlighetsbegrepet. Kirken har en stor ryddejobb å gjøre, både internt og eksternt, med å tydeliggjøre de store forskjellene på *eros*, *filos* og *agape* i det greske språket, alle ord som ligger til grunn for vår moderne ensformighet i bruk av det norske *kjærlighet*. Hos Johannes knyttes det å elske (*agapein*) til å holde Guds/Jesu bud (Joh 15, 10; 1 Joh 5, 2). I liturgiforslaget brukes det til å legitimere brudd på de samme bud. Bruken av 1 Joh 4 er sånn sett svært tilslørende og forkynner falskt om Gud.

Salme 36 gir ingen mening som konstituerende tekst for ekteskapet, noe som må være hensikten, da denne teksten og 1 Joh 4 erstatter de to sterke tekstene om mann og kvinne i Gen 1 og Matt 19. Valg av Salme 36 virker svært tilfeldig.

De fleste av tekstene som foreslås videreført fra 2003 kan anfektes ved likekjønnet vigsel. Mangel på tekster som handler om saken i Skriften, resulterer i misbruk av Guds ord.

Igjen må det påpekes at liturgiforslagets bruk av Bibelens *agape*-tekster, for eksempel fra Joh 15 og 1 Kor 13, skaper en teologisk og kommunikativ uryddighet som kirkens teologer kjenner så altfor godt til, jfr over om 1 Joh 4. Det grenser til faglig uredelig å late som om skillet mellom *eros* og *agape* ikke finnes.

7. Punkt 7 Ekteskapsinngåelse.

Da en slik vigsel etter sitt vesen ikke kan være kirkelig, men primært juridisk, bør begreper som understreker det at dette skjer for Guds ansikt, nedtones.

8. Punktene 8 – 13 (Overrekkelse av ringer, forbønn, musikk/symbolhandlinger, salme, velsignelse, utgang).

Den grunnleggende forskjellen i vurderingen av ekteskapet gjør at vi finner både forbønns- og velsigneshandlingen vanskelig i seg selv. Om vi ser forbi dette, er det særlig grunn til å utfordre et par punkter ved forbønn B.

Liturgien er tenkt brukt for par av alle tre mulige kjønns sammensetninger. I prosessen med å nå denne konklusjonen har det rådende flertall i kirken blitt utfordret mange ganger på barneperspektivet. I lovgivningen fikk den nye ekteskapsloven i 2009 direkte følger for en rekke lover, som adopsjonsloven, barneloven og bioteknologiloven, bl. a. ved innføring av begrepene medmor og medfar. Slik ble det gudgitte mor-far-barn-forholdet relativisert i norsk lovverk.

Etter gjentatte spørsmål om dette har kirkens rådende flertall nektet å svare på hvordan en forholder seg til disse konsekvensene av den nye ekteskapsloven. Når forbønn B legger inn en variant av å be om at «barn kan vokse opp i trygghet», uten å gi noen reservasjon for bruken av dette ved likekjønnede vigsler, sier kirken for første gang ja til ekteskapslovens konsekvenser. Det er imidlertid aldri blitt drøftet eller vedtatt. Dette leddet bør derfor bort slik det står nå. Problemet er naturligvis ikke bønn om barns trygghet, men at det åpnes opp i liturgien for den nye tenkningen om barn som løsrevet fra mor og far.

9. Det er lagt til 4 nye skriftlesningene som en kan velge å lese. Bør noe tas ut og/eller andre skriftlesninger tas inn?

1 Mos 2, 18-20 som mulig lesetekst er en tilsnikelse ved at teksten er akkurat passe forkortet men enda mer løsrevet fra sin sammenheng. Teksten sier i sin tekstlige og historiske kontekst det motsatte av det en nå prøver å få den til å si i sin moderne kontekst. Dette er tekstlig slett arbeid og dårlig teologi.

Bruken av teksten om Rut og Naomi er underlig. Antydes det en erotisk relasjon mellom de to som var i ferd med å bryte opp (geografisk) sammen som svigerdatter og svigermor? Teksten er meningsløs ved vigsel av likekjønnede par og en skaper inntrykk av at teksten sier noe annet enn den gjør.

De to siste forslagene til lesetekst hører hjemme ved vigsel av mann og kvinne til ektefolk og ikke i en vigsel av par der kjønns sammensetning er likegyldig. Ved vigsel til mann og kvinne må de anses som obligatoriske.

10. Forbønnsliturgi for likekjønnede og ulikekjønnede par.

Denne rammes av de samme betenkeligheter som over, fordi det gis legitimitet til en ordning for menneskers samliv som Guds ord entydig avviser.

Bergen/Oslo 5. september 2016

Evangelisk luthersk nettverk

Anen Birgitta Langmoen Kvelland, Øyvind Åsland, Erik Furnes, Jarle Skullerud, Rolf Ekenes, Kåre Skråmestø, Rolf Kjøde (leder)